

Čilimník poléhavý

Cytisus procumbens (W. et K.) Sprengel

Stupeň ohrožení: C3

syn.: *Genista procumbens* W. et K. ex Willd.; *Corothamnus procumbens* (W. et K. ex Willd.) C. Presl [kručinkovec poléhavý]

POPIS

Drobný keřík s poléhavými, hranatými, zelenými větvemi; při vzpřímeném růstu může dosáhnout max. výšky 0,5 m. Listy střídavé, trojčetné, lístky 10-24 mm dl. a 2-7 mm šir. s 0,7 mm dl. roztroušenými trichomy. Květy uspořádány do svazečků po 3-5 v paždí listů, jejich stopky 5-10 mm dl. Květy žloutkově žluté, 9-11 mm dl., pavéza i člunek lysé, čnělka mírně prohnutá, vytrvávající, blizna hlavatá. Plodem je drobný lusk, asi 20-25 mm dl., hustě přitiskle chlupatý, ve zralosti hnědnoucí. Semena se zřetelným výrůstkem (strofiola), tmavě hnědá, 2-3 mm v průměru. Časté záměny ve sterilním stavu s *Genista pilosa*.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Druh omezen na xerothermní biotopy na hlubokých hlinitých až jílovitohlinitých, příp. slinitých, minerálně bohatých půdách na karbonátových horninách, tedy na spraších a vápnitých paleogenních a neogenních sedimentech. Na některých lokalitách však roste i na skeletnatých půdách. Neroste v lesních územích, pouze tam, kde se jedná o primárně stepní území či člověkem dlouho osídlené oblasti. Nesnáší zastínění, ani okraje či podrost byt' světlých teplomilných doubrav. Roste v zásadě vždy jen na člověkem málo narušených a agrikulturou zcela nedotčených biotopech, není schopen se dál šířit v krajině ze zachovalých lokalit. Většina z lokalit představuje drobné fragmenty dřívějšího rozšíření na Moravě a tyto výskyty je možné považovat za reliktní. Za zcela výjimečný substrát můžeme považovat hadec nebo granodiorit. Převážná většina lokalit se nalézá v rozmezí 200-350 m n. m.

Cenologicky je vázán jen na společenstva tř. *Festucetalia valesiaca*, především roste na hlinitých stepích sv. *Festucion valesiaca* (úzkolisté suché trávníky, biotop T 3.3 sensu Chytrý et al. 2010) a dále ve společenstvech svazů *Bromion erecti*, *Seslerio-Festucion pallentis*, ojed. i *Asplenion serpentini*.

ROZŠÍŘENÍ

Meusel et al. 1965 považuje *C. procumbens* za element illyrsko-panonský-balkánský s exklávou severoanatolskou. Submediteránní, slabě oceanický, evropský druh s přesahem do Malé Asie. Areál je rozdroben na několik arel, z nichž největší je balkánská, navazující drobná leží v rumunské Transylvánii a našeho území se týká především arela středoevropská. Ta mimo Moravu zahrnuje přesah druhu na sprašové lokality v dolním Rakousku, roste odloučeně jen na několika lokalitách v severním Maďarsku, na Slovensku na Děvínské Kobyle a v oblasti Slovenského Krasu. Mimo popsané rozšíření se druh vyskytuje na několika místech drobné arely v severním Turecku.

Druh je na území ČR vázán výhradně na jihomoravské (panonské) Termofytikum, které dobře svým výskytem vymezuje. Do Čech již nezasahuje. Rozšíření je vázáno pouze na teplou pahorkatinu, v nížinách neroste. Moravské lokality byly nejseverněji zaznamenány u Hněvotína jižně od Olomouce, což představuje absolutní severní (severozápadní) hranici areálu druhu.

PŘÍČINY OHROŽENÍ

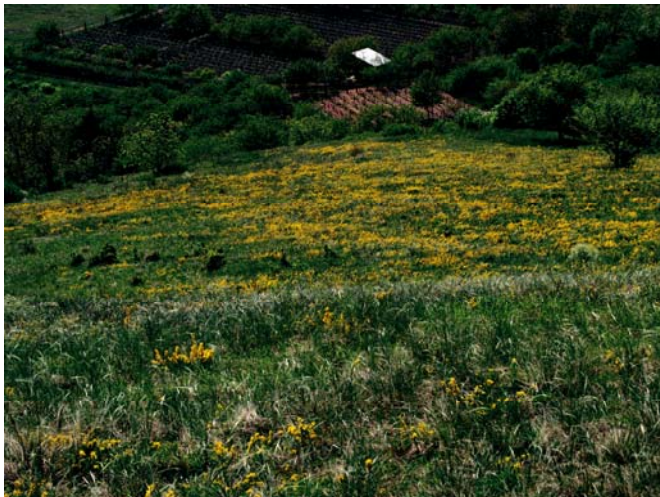
Lokality, kde *C. procumbens* rostl na sklonitých svazích, byly ušetřeny přímému zásahu agrikultury a mnoho dříve známých lokalit podlehllo přímé fyzické likvidaci. Na v současnosti ověřených lokalitách požívá často územní ochranu, a pokud je zde realizován příslušný management, pak tento druh prospívá. Snáší i občasné sečení nebo okus zvěří, je schopen přiměřené regenerace. Pro tento druh hrozí absence managementu a pro něj nepříjemné zarůstání dřevinami.

SEZNAM LITERATURY:

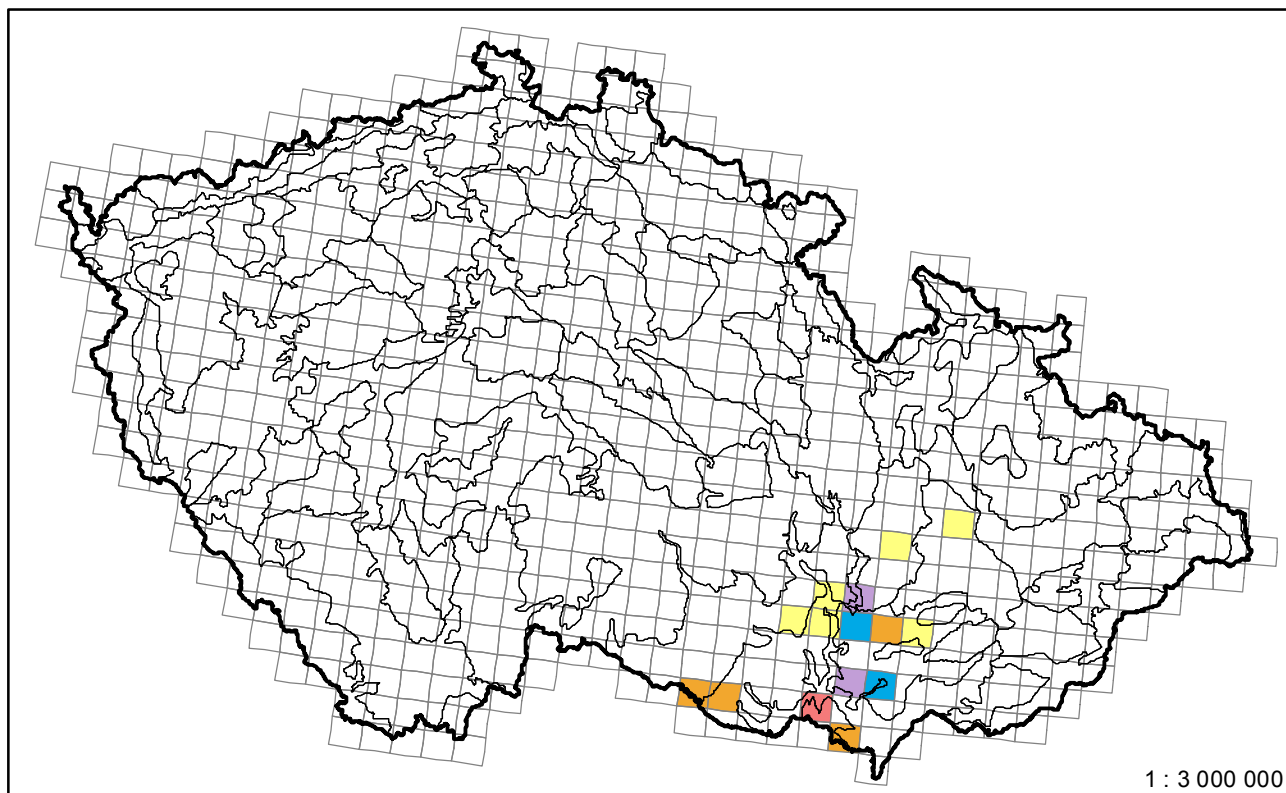
HOLUBOVÁ-KLÁSKOVÁ A., 1964. *Bemerkungen zur Gliederung der Gattung Cytisus L. s. s.* Acta Univ. Carol. Biol., Praha, 1964/Suppl. 2: 1-24

SKALICKÁ A., 1967. *Taxonomische Studie über die Arten der Gattung Corothisamnus (W. D. J. Koch) C. B. Presl.* Preslia 39: 10-29

SKALICKÁ A., 1968. *Corothisamnus procumbens (W. et K.) C. B. Presl, kručinkovec poléhavý, na území ČSSR.* Acta Musei Siles., ser. C, 1968: 51-68

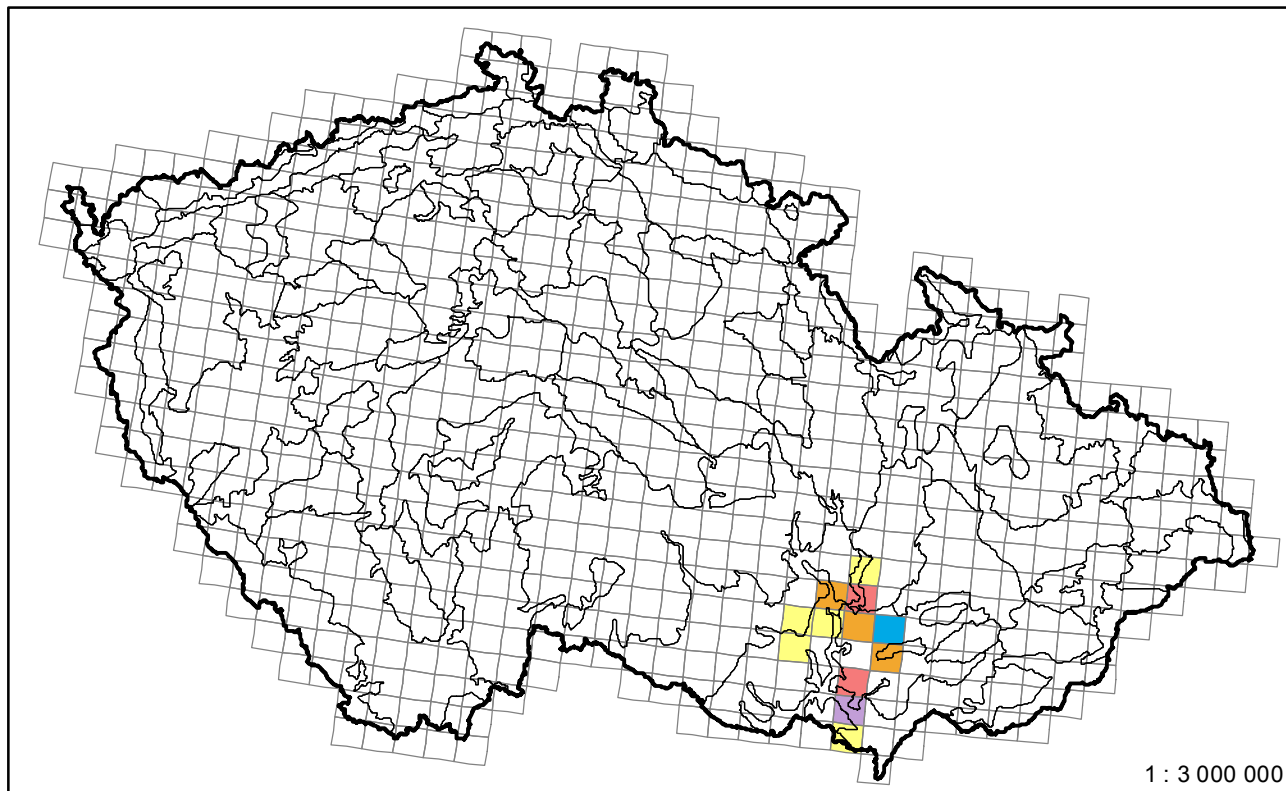

Výskyt do roku 2000

počet lokalit   1   2   3   4   5

Výskyt po roce 2001

počet lokalit   1   2   4   5   7